linnakehisesse. Ärilamoodustumise järelnähtusena on suuris linnades harilikult võidud konstateerida linnasüdant alaliselt asustava rahvastiku (= population domiciliée, Wohnbevölkerung) arvu ja tiheduse vähenemist, millist nähtust on hakatud nimetama ka linnasüdame õõnestuseks (Aushöhlung) ehk rahvastustumiseks (Entvölkerung).

Käsitledes rohkem kui aastakümne eest Tartu ärila resp. Linnasüdame probleeme[7]), ei ole meil piisava rahvastikustatistilise andmestiku puudumisel õnnestunud otseselt nentida kesklinna rahvastikuarvu ning -tiheduse vähenemist. Nüüd, millal esmakordselt avaneb võimalus kõrvutada 1922. a. rahvaloenduse ja eriti üksikasjalikke 1927. a. korteri- ning 1934. a. rahvaloenduse andmeid, saab nende najal kinnistada olma, et rahvastikutihedus Tartu linnasüdames, nagu me selle ulatuse oleme piiritlenud Tartu koguteoses, üldiselt osutab kahanemistendentsi (vt. 2. tabel).

2. Rahvastikuarv Tartu linnasüdames.

	Iseliselt	Suhteliselt
1922. a. rahvaloendusel . . .	1 635	100,0
1927. a. korteriloendusel . . .	1 582	96,8
1934. a. rahvaloendusel . . .	1 517	92,8

Esitatud andmeist selgub, et Tartu linnasüdame rahvastustumine üldiselt on toimunud keskmise nobedusega, pigemini aeglaselt kui kiirelt. Nimelt on Linnasüdame elanike arv 1922.—1927. a. ajavahemikus kahanenud 0,64% ja 1927.—1934. a. 0,57% aastakeskmiselt, 1922.—1934. a. ajavahemikus seega läbistikku 0,6% aastas. Seejuures ei ole aga rahvastustuse intensiteet Linnasüdame sargades kaugeltki ühtlane. Nagu järeldub 1927. ja 1934. a. üksikasjalikust võrdlusandmestikust sargade kaupa (vt. 3. tabel), esineb Linnasüdames kogunisti sargasid, kus rahvastikuarv on tublisti suurenenud. Ainult ülekaalus olevate rahvastustuvate sargade tõttu on Linnasüdant alaliselt asustava rahvastiku arv kahanenud. Viimane asjaolu peegeldub ka Tartu rahvstikutiheduse muudatusi edasiandval kartogrammil (vt. III lisa). Sellelt näeme, et rahvastikutihedus on vähenenud kõige pealt Linnasüdame turgudepoolses osas ja lõunarindel, millises suunas ärila pürgib endisse Linnasiirdesse.

---

[7]) Kant, Edg.: Tartu linnasüda. Märkusi citymoodustumisest üldse ja Tartus eriti. *Loodus*, III, nr. 1—2, 1924.

Tartu IV, lk. 294